ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Ondřeje Mrákoty a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobkyně: **J. K.,** zastoupená Mgr. Alešem Miklem, advokátem se sídlem Palackého 211, Turnov, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, ze dne 21. 9. 2017, č. j. 60 Ad 2/2017 - 56,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, (dále jen „krajský soud“), kterým krajský soud zamítl žalobu proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení (dále též „žalovaná“ nebo „ČSSZ“) ze dne 12. 1. 2017, č. j. X. Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla námitky stěžovatelky a potvrdila rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 6. 10. 2016, č. j. X (dále též „rozhodnutí I. stupně“). Rozhodnutím I. stupně byla zamítnuta žádost stěžovatelky o změnu invalidního důchodu z důvodu zhoršení zdravotního stavu pro nesplnění podmínek § 39 odst. 2 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v relevantním znění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), neboť podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení v Liberci ze dne 11. 8. 2016 není stěžovatelka invalidní pro invaliditu třetího stupně; nadále je invalidní pro invaliditu druhého stupně. Žalovaná v námitkovém řízení uvedené rozhodnutí I. stupně přezkoumala a po vypracování lékařského posudku o invaliditě pro účely řízení o námitkách ze dne 4. 1. 2017 konstatovala, že stěžovatelka není invalidní pro invaliditu třetího stupně, ale je nadále invalidní pro invaliditu druhého stupně dle § 39 odst. 2 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. Pokles pracovní schopnosti stěžovatelky byl stanoven na 50 %, avšak vzhledem k vlivu postižení stěžovatelky na schopnost využívat dosaženého vzdělání, zkušeností a znalostí, na schopnost pokračovat v předchozí výdělečné

činnosti nebo na schopnost rekvalifikace, byla tato hodnota zvýšena o 10 %, celkem tedy pokles pracovní schopnosti stěžovatelky činí 60 %.

[2] Krajský soud provedl dokazování posudkem posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „PK MPSV“) ze dne 28. 6. 2017, který si vyžádal. Stěžovatelka se jednání PK MPSV zúčastnila. PK MPSV na základě zdravotnické dokumentace a vyšetření odbornou lékařkou z oboru revmatologie konstatovala, že nebylo prokázáno významné zhoršení zdravotního stavu stěžovatelky. Uvedla, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je ve shodě s předchozími posudky sekundární postdysplastická oboustranná coxarthroza vpravo se stavem po opakovaných operacích a TEP, vlevo s rozvojem postdyspl. coxarthrozy II. – III. st. bez těžkých funkčních deficitů v kombinaci se seronegativní polyarthritidou ručních a nožních kloubů na zavedené terapii s nízkou aktivitou. Uvedené zdravotní postižení zařadila PK MPSV pod kapitolu XIII, oddíl A, položku 1, písmeno c) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (dále jen „vyhláška o posuzování invalidity“), kde je stanovena míra poklesu 40 – 50 %. PK MPSV se zabývala i tzv. komorbiditami, tedy dalšími lékařsky objektivizovanými zdravotními potížemi stěžovatelky, zejména zohlednila vertebrogenní syndrom bederní páteře při statodynamické insuficienci a zkrat pravé dolní končetiny. S ohledem na neurologické vyšetření ovšem PK MPSV konstatovala, že nebyla popisována závažná kořenová symptomatologie ani prokázána polyneuropatie. PK MPSV s ohledem na ostatní lehká onemocnění a především na sekundární VAS bederní při statodynamické insuficienci a vadném stereotypu chůze použila horní hranici rozmezí 50 %. Vzhledem k vlivu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky na schopnost využívat dosažené vzdělání, zkušenosti a znalosti, na schopnost pokračovat v předchozí výdělečné činnosti nebo na schopnost rekvalifikace byla podle § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity procentní míra poklesu pracovní schopnosti stěžovatelky zvýšena o 10 % na celkových 60 %. Dále PK MPSV konstatovala, že nebylo možné použít položku 1 písm. d) uvedené kapitoly a oddílu, neboť u stěžovatelky se z funkčního hlediska o zvlášť těžké postižení pohybových schopností a celkové výkonnosti nejednalo.

[3] Krajský soud v napadeném rozsudku vycházel z uvedených závěrů PK MPSV a konstatoval, že nemá pochyby o stanovení klinické diagnózy ani o stanovení a řádném zdůvodnění procentní míry poklesu pracovní schopnosti stěžovatelky; z tohoto důvodu neshledal krajský soud za nezbytné provádět důkaz revizním znaleckým posudkem. Posudek PK MPSV ani nebyl zpochybněn žádnými relevantními důkazy; krajský soud jej shledal úplným, přesvědčivým a správným. Krajský soud v této souvislosti rovněž uvedl, že v posudku PK MPSV byla zohledněna také pohybová omezení stěžovatelky a její bolesti, které byly zmiňovány v nálezu MUDr. S. ze dne 21. 6. 2017; tyto byly hodnoceny jako těžké postižení. V souladu s uvedeným nálezem bylo PK MPSV rovněž zohledněno, že stěžovatelka je dlouhodobě nezaměstnaná, bez pracovních návyků a s problematickou pracovní perspektivou. Závěrem krajský soud konstatoval, že s ohledem na procentní míru poklesu pracovní schopnosti stěžovatelky o 60 % se u stěžovatelky jedná o invaliditu druhého stupně ve smyslu § 39 odst. 2 písm. b) zákona o důchodovém pojištění; u stěžovatelky tedy ke změně stupně invalidity nedošlo.

pokračování

[4] V kasační stížnosti stěžovatelka napadá rozsudek krajského soudu z důvodů, které podřadila pod § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[5] Stěžovatelka namítla, že její aktuální zdravotní stav nebyl řádně zjištěn. Rozhodnutí správních orgánů nejsou správná, stěžovatelka nesouhlasí se závěry posudků o její invaliditě, neboť má za to, že pokles její pracovní schopnosti představuje minimálně 70 %. Stěžovatelka měla být uznána invalidní invaliditou třetího stupně a mělo být rozhodnuto o změně výše jejího invalidního důchodu.

[6] Stěžovatelka vytkla, že posudková lékařka MUDr. M. V. posoudila její zdravotní stav pouze na základě písemné dokumentace, aniž by stěžovatelku vyšetřila a mohla si učinit odpovídající představu o jejím zdravotním stavu, celkové výkonnosti, pohyblivosti a schopnosti vykonávat denní a pracovní aktivity. Obdobně rovněž závěry PK MPSV v posudku vyhotoveném v řízení před krajským soudem byly učiněny bez toho, aby byly aktualizovány lékařské zprávy z oboru revmatologie a ortopedie. Pokud je v tomto posudku citována lékařská zpráva neurologa MUDr. S., není stěžovatelce zřejmé, proč se posudek PK MPSV nijak nevypořádal se závěrem jmenovaného neurologa, že její pracovní perspektiva je problematická. Stěžovatelka rovněž posudku PK MPSV vytýká, že se nijak nevypořádal a nezodpověděl otázku její zaměstnatelnosti s ohledem na to, že u ní s ohledem na délku invalidity došlo k absolutní ztrátě pracovních návyků a má nulový potenciál pro uplatnění na trhu práce. Stěžovatelka má 54 let, je bez vzdělání (a tedy prakticky s nemožností jakékoli rekvalifikace); rovněž její zdravotní stav fakticky výkon jakékoli práce vylučuje.

[7] Stěžovatelka dále namítala, že v řízení před krajským soudem navrhla, aby bylo zadáno vypracování revizního posudku jinou posudkovou komisí, případně soudním znalcem. Alternativně pak stěžovatelka žádala krajský soud, aby jí poskytl delší lhůtu, aby takový posudek mohla případně předložit sama. Těmto návrhům však krajský soud nevyhověl a žalobu zamítl.

[8] Stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil.

[9] Žalovaná uvedla, že k rozsudku krajského soudu nemá výhrady a navrhla, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

[10] Nejvyšší správní soud napadený rozsudek přezkoumal v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti; dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Pokud jde o kasační námitky, je třeba vyjít z toho, že žalovaná původně rozhodnutím ze dne 4. 4. 2011, č. j. X, rozhodla, že stěžovatelce náleží od 6. 5. 2011 namísto invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně (dle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Liberec ze dne

14. 3. 2011 byla stěžovatelka invalidní pro invaliditu druhého stupně, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu její pracovní schopnost poklesla o 50%). Námitky stěžovatelky proti tomuto rozhodnutí byly rozhodnutím žalované ze dne 31. 5. 2011, č. j. X, zamítnuty a rozhodnutí žalované ze dne 4. 4. 2011 bylo potvrzeno. Stěžovatelka nyní požádala o změnu výše invalidního důchodu z důvodu údajného zhoršení svého zdravotního stavu, neboť má za to, že je invalidní dle třetího stupně invalidity, o který se podle § 39 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění jedná v případě poklesu pracovní schopnosti pojištěnce (zde stěžovatelky) nejméně o 70 %. Invalidní důchod jako dávka důchodového pojištění je důchodem podmíněným existencí dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a rozhodnutí soudu se opírá především o odborné lékařské posouzení, jež je v řízení soudním primárně zákonem (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení) svěřeno Ministerstvu práce a sociálních věcí, které za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. PK MPSV jsou oprávněny nejen k celkovému přezkoumání zdravotního stavu a dochované pracovní schopnosti pojištěnců, ale také k posouzení poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti a k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku a jejím stupni. Tyto posudky pak soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad stanovených v § 132 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, se zřetelem k § 64 s. ř. s. Přitom však takový posudek, který splňuje požadavek celistvosti, úplnosti a přesvědčivosti, bývá zpravidla důkazem stěžejním. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky posudkových komisí spočívá v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především pak s těmi, které namítá účastník soudního řízení uplatňující nárok na důchod podmíněný dlouhodobým nepříznivým zdravotním stavem, jakož i v tom, zda podaný posudek obsahuje náležité odůvodnění posudkového závěru tak, aby byl tento závěr přesvědčivý pro soud, který nemá a ani nemůže mít odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení invalidity a jejího stupně závisí především (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 2. 2010, č. j. 6 Ads 138/2009 – 73). Skutečnost, že posudková komise je orgánem Ministerstva práce a sociálních věcí, není ani důvodem k pochybnostem o objektivitě jejích závěrů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2003, č. j. 5 Ads 4/2003 - 35).

[12] V posuzované věci z posudku PK MPSV ze dne 28. 6. 2017, který byl vypracován v řízení před krajským soudem, vyplývá, že při hodnocení zdravotního stavu stěžovatelky vzala PK MPSV na vědomí veškeré rozhodující skutečnosti o stěžovatelčině zdravotním stavu vycházející z lékařské dokumentace, přičemž vycházela z obsahu správního i soudního spisu a ze zdravotní dokumentace praktické lékařky MUDr. D., dále zejména neurologického nálezu MUDr. S. ze dne 21. 6. 2017, který při jednání posudkové komise předložila stěžovatelka, jakož i z vlastního vyšetření stěžovatelky při jednání PK MPSV odbornou lékařkou z oboru revmatologie MUDr. B. Dále posudková komise vycházela z revmatologického vyšetření stěžovatelky provedeného MUDr. H. ve dnech 5. 2., 4. 5. a 10. 8. 2016, ortopedického vyšetření stěžovatelky provedeného MUDr. Ď. dne 8. 8. 2016. Posudková komise konstatovala, že její posudkový závěr se neliší od závěru posudkového lékaře ČSSZ. Uvedla, že nebylo prokázáno z funkčního hlediska významné zhoršení zdravotního stavu stěžovatelky; tato skutečnost nebyla deklarována ani opakovanými vyšetřeními. Rozhodující zdravotní postižení stěžovatelky, jak je popsáno v bodu [2] tohoto rozsudku, zařadila PK MPSV pod kapitolu XIII, oddíl A, položku 1, písmeno c) přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, kde je stanovena míra poklesu 40 –

pokračování

50 %. PK MPSV s ohledem na ostatní onemocnění použila horní hranici rozmezí 50 % a dále podle § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzované invalidity zvýšila procentní míru poklesu pracovní schopnosti stěžovatelky o 10 % na celkových 60 %, jak je rozvedeno v bodu [2] tohoto rozsudku.

[13] Nejvyšší správní soud konstatuje, že co se týče úplnosti a celistvosti posudku jako důkazu, nemohla krajskému soudu vzniknout pochybnost o objektivitě zjištěného skutkového stavu. V této souvislosti není zejména důvodná námitka stěžovatelky, že posudková lékařka MUDr. M. V. (pracoviště ČSSZ Ústí nad Labem, odd. lékařské posudkové služby) učinila své závěry pouze na základě písemné dokumentace, aniž by stěžovatelku vyšetřila a mohla si tak učinit odpovídající představu o jejím zdravotním stavu, celkové výkonnosti, pohyblivosti a schopnosti vykonávat denní a pracovní aktivity. Předně je třeba uvést, že úkolem posudkových lékařů a posudkových komisí MPSV není primárně vyšetřování posuzovaných osob, ale posudkové zhodnocení nálezů klinických lékařů, která jsou pro vypracování posudku podkladem. Posudkový lékař či posudková komise sice mohou v případě pochybností o průkaznosti některých nálezů provést při jednání orientační vyšetření posuzované osoby, není to však zákonem předepsáno a závažné pochybnosti o zdravotním stavu by stejně musely být řešeny vysláním posuzované osoby k vyšetření na některém z klinických pracovišť (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2017, č. j. 3 Ads 2545/2016 – 64). V nyní projednávané věci přitom měla již posudková lékařka MUDr. V. pro vypracování posudku k dispozici rozsáhlou a dostatečně průkaznou zdravotnickou dokumentaci (zejména zdravotnickou dokumentaci ošetřující lékařky stěžovatelky MUDr. D. D., nálezy ortopedické, revmatologické, endokrinologické a psychiatrické ambulance, nález ambulance plastické chirurgie a další) a osobní vyšetření stěžovatelky zjevně nebylo nezbytné. V této souvislosti nelze ani přehlédnout, že stěžovatelka byla následně vyšetřena odbornou lékařkou (revmatologie) při jednání PK MPSV dne 28. 6. 2017; rovněž PK MPSV disponovala dostatečnou a průkaznou zdravotnickou dokumentací (jak rozvedeno výše).

[14] Nelze přisvědčit ani námitce stěžovatelky, že PK MPSV pochybila, neboť učinila své závěry bez toho, že by byly aktualizovány lékařské zprávy z oboru revmatologie a ortopedie. Nejvyšší správní soud konstatuje, že rozhodným datem pro posouzení zdravotního stavu stěžovatelky je okamžik vydání rozhodnutí o námitkách (tj. den 12. 1. 2017) a případný další vývoj jejího onemocnění může být zohledněn až v rámci případné nové žádosti. Při vypracování posudku měla PK MPSV k dispozici nález MUDr. Ď. (ortopedické vyšetření) ze dne 8. 8. 2016, který byl v době vydání napadeného rozhodnutí žalované stár cca 5 měsíců; s ohledem na charakter zdravotního postižení stěžovatelky tedy nelze bez dalšího tento nález považovat za neaktuální. Při jednání PK MPSV byla stěžovatelka navíc vyšetřena odbornou lékařkou z oboru revmatologie MUDr. Z. B. V této souvislosti nelze ani přehlédnout, že tuto námitku stěžovatelka vznáší v poměrně obecné rovině a neuvádí, v čem případně mělo dojít ke konkrétní změně jejího zdravotního stavu, a to zejména v době od vydání uvedeného nálezu ze dne 8. 8. 2016 do dne vydání napadeného rozhodnutí žalované ze dne 12. 1. 2017.

[15] Důvodná není ani námitka stěžovatelky, že se PK MPSV ve svém posudku nijak nevypořádala se závěrem neurologa MUDr. S. ze dne 21. 6. 2017, že její pracovní perspektiva je problematická. Stěžovatelka v návaznosti na to PK MPSV také vytkla, že se nijak nevypořádala a nezodpověděla otázku její zaměstnatelnosti (u stěžovatelky s ohledem na délku invalidity došlo k absolutní ztrátě pracovních návyků, je bez vzdělání a rovněž s ohledem na její věk nemá žádný potenciál pro uplatnění na trhu práce; také její zdravotní stav výkon jakékoli práce či rekvalifikace vylučuje). K této námitce Nejvyšší správní soud uvádí, že úkolem posudkových komisí není určení zcela konkrétního zaměstnání, které je účastník řízení (stěžovatelka) schopen vykonávat, ale postačí v obecné rovině vymezení okruhu takovýchto zaměstnání (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Ads 37/2003 – 92, nebo ze dne 25. 1. 2018, č. j. 1 Ads 115/2017 – 45). V projednávané věci PK MPSV této povinnosti dostála, protože posoudila možnost uplatnění stěžovatelky tak, že byla k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované obecně schopna vykonávat lehké pomocné dělnické práce, a to i v kratším pracovním úvazku, bez nutnosti celodenního stání a chůze po nerovném terénu, v nepříznivých klimatických podmínkách a ve vynucených polohách.

[16] Nejvyšší správní soud tedy konstatuje, že PK MPSV měla pro posouzení zdravotního stavu stěžovatelky dostatek podkladů a dle názoru Nejvyššího správního soudu se řádně vypořádala s otázkou, proč stěžovatelka nadále splňuje podmínky toliko invalidity druhého stupně. Krajský soud proto postupoval správně, jestliže vycházel ve svém rozhodnutí z posudku PK MPSV; tato komise totiž ve svém posudku nepominula žádnou z potíží udávaných stěžovatelkou, resp. potíží, o nichž byly doklady ve zdravotnické dokumentaci. Za této situace nelze krajskému soudu ani vytýkat, že nevyhověl návrhu stěžovatelky na doplnění dokazování revizním posudkem jiné posudkové komise, resp. soudního znalce. S ohledem na to, že se konečné závěry posudku, z něhož vycházela žalovaná, jakož i posudku, z něhož vycházel krajský soud, ohledně naplnění podmínek invalidity shodovaly, neměl krajský soud důvod napadené rozhodnutí žalované zrušit. Krajský soud přitom stěžovatelce vysvětlil, že PK MPSV náležitě zdůvodnila, jak byl stěžovatelčin zdravotní stav hodnocen; v podrobnostech zdejší soud v tomto rozsahu na odůvodnění rozsudku krajského soudu odkazuje.

[17] Za této situace Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že se krajský soud v napadeném rozsudku nedopustil pochybení, pro něž by bylo na místě tento rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení, proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[18] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů nenáleží. To by náleželo žalované, přiznání nákladů řízení správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění je však podle ustanovení § 60 odst. 2 s. ř. s. vyloučeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. května 2018

pokračování

Mgr. Ondřej Mrákota
předseda senátu